

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, ЗДОРОВ'Я І ТУРИЗМУ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету фізичного виховання,
здоров'я і туризму

_____ М.В. Маліков
(підпис) (ініціали та прізвище)
«_____» _____ 2022 р.

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ
(назва навчальної дисципліни)
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
(назва освітнього ступеня)
денної форми здобуття освіти
спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа
(шифр, назва спеціальності)
освітньо-професійна програма «Готельно-ресторанна справа»
(назва)

Укладач: Конох О.Є., доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри туризму та готельно-
ресторанної справи

Протокол № 2 від “28” вересня 2021 р.
Завідувач кафедри туризму та готельно-
ресторанної справи

_____ Н.В.Маковецька
(підпис) (ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
Факультету фізичного виховання, здоров'я
та туризму

Протокол № 13 від “19” жовтня 2021 р.
Голова науково-методичної ради
факультету фізичного виховання, здоров'я
та туризму

_____ В.В.Дорошенко
(підпис) (ініціали, прізвище)

Погоджено
з навчально-методичним відділом

_____ (підпис) (ініціали, прізвище)

2022 рік

Розроблено кафедрою туризму та готельно-ресторанної справи

Розробник програми: к.ф.в.і с, доцент кафедри Конох О.Є.

Обговорено та рекомендовано до затвердження кафедрою туризму та готельно-ресторанної справи

Протокол № ____ від « » _____ 2022

Завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

_____ Н.В. Маковецька
(підпис) (ПБ)

Схвалено науково-методичною радою факультету фізичного виховання,
здоров'я та туризму

Протокол № ____ від «» _____ 2022

Голова науково-методичної ради факультету _____ В.В. Дорошенко
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 24 сфера обслуговування (шифр і назва)	Кількість кредитів – 3	Обов'язкова	
		Цикл професійної підготовки освітньої програми	
Спеціальність 242 туризм (шифр і назва)	Загальна кількість годин – 90 год.	Семестр:	
		1-й	-й
Освітньо-професійна програма Туризм (назва)	Змістових модулів – 4	Лекції	
		28 год.	6 год.
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 8	Практичні заняття	
		14 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		48 год.	год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» - сформувати у студентів цілісне уявлення про історичне виникнення закладів гостинності, хронологію розвитку ресторанної справи, історію вітчизняного та зарубіжного досвіду готельно-ресторанної справи, що значною мірою підвищить культурний рівень майбутніх фахівців.

Основні завдання вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності»:

- ознайомити з структурою, історією та традиціями факультету, кафедрою туризму та готельно-ресторанної справи;
- надати основні поняття навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності», ознайомити з основними положеннями «Закон про туризм», базовою термінологією, нормативними документами;
- знати етапи становлення готельно-ресторанної справи в різні епохи розвитку людства;
- знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії готельної та ресторанної справи, організації обслуговування споживачів;
- розуміти особливості розвитку готельно-ресторанної справи в світі та Україні;
- знати сучасні тенденції розвитку готельно-ресторанної індустрії в Світі та Україні;

- використовувати отриманні знання на практиці в готельно- ресторанных підприємствах;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
Результати навчання: РН 01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення законодавства, національних і міжнародних стандартів, що регламентують діяльність суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу. РН 02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії готельної та ресторанної справи, організації обслуговування споживачів та діяльності суб'єктів ринку готельних та ресторанных послуг, а також суміжних наук. РН 04. Аналізувати сучасні тенденції розвитку індустрії стинності та рекреаційного господарства. РН 16. Виконувати самостійно завдання, розв'язувати задачі і проблеми, застосовувати їх в різних і професійних ситуаціях та відповідати за результати своєї діяльності. РН 17. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань при організації ефективних комунікацій зі споживачами та суб'єктами готельного та ресторанного бізнесу РН 19. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості. РН 22. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя Компетентності: ЗК 1. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільства та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя ЗК 2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 4. Здатність працювати в команді.	Лекційні заняття, практичні заняття, самостійна творча робота, індивідуальна робота, інтерактивні вправи, рольові ігри, тестування, контрольні роботи, опитування, вікторини

ЗК 10. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. СК 1. Розуміння предметної області і специфіки професійної діяльності. СК 3. Здатність використовувати на практиці основи діючого законодавства в сфері готельного та ресторанного бізнесу та відстежувати зміни. СК 4. Здатність формувати та реалізувати ефективні зовнішні та внутрішні комунікації на підприємствах гостинності, навички взаємодії .	

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Вступ до спеціальності» має тісний зв'язок з такими дисциплінами: «Історія України», «Організація готельного господарства», «Організація ресторанного господарства» та інші

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи готельно-ресторанної справи, становлення перших закладів гостинності.

Загальна характеристика понятійного апарату готельно-ресторанної справи, знайомство з історією кафедри туризму та готельно-ресторанної справи. Передумови виникнення місць для подорожуючих, умови харчування та гостинність. Традиції гостинності та харчування на Київській Русі в X-XV століттях. Перші кав'ярні Венеції, французькі «Бутіки гарячого шоколаду», англійські «Шоколадні будинки», перший заклад ресторанного типу в Парижі Tour d'Argent (1533р.).

Змістовий модуль 2. Великі географічні відкриття та розвиток готельної справи в епоху Просвітництва. Розвиток готельно-ресторанної справи в епоху Просвітництва (XVII-XVIIIст.). Дослідження історії української готельно-ресторанної справи, обриси національного ресторану в просторі і часі. Розвиток готельно-ресторанної справи в світі, в XIX - на початку XX століття. Розвиток готельно-ресторанної справи на українських землях у складі в Російської імперії в XIX-на початку XXст.

Змістовий модуль 3. Становлення готельно-ресторанної справи на українських землях. Розвиток готельно-ресторанної справи в СРСР в 20-30 рр.XX століття. Розвиток туризму та готельних послуг на українських землях у складі Австро-Угорської імперії (друга половина XIX-1914р.) та міжвоєнної Польщі (1921-1939 рр.).

Змістовий модуль 4. Готельно-ресторанна справа на рубежі XX-XXI століття. Готельно-ресторанна справа в Радянському Союзі. Розвиток готельної індустрії в світі у другій половині XX - на початку XXI ст. Розпад Радянської системи суспільного харчування. Готельно-ресторанний світ незалежної України.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні години					Самостійна робота		Система накопичення балів			
		Усього годин	Лекційні заняття		Практичні заняття		о/дф	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів	
			о/дф	з/дист ф.	о/дф	з/дист ф.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	15	11	7	2	4	1	4		8	7	15	
2	15	11	7	2	4	1	4		8	7	15	
3	15	10	7	1	3	1	5		4	11	15	
4	15	10	7	1	3	1	5		8	7	15	
Усього за змістові модулі	60	42	28	6	14	4	18				60	
Підсумковий семестровий контроль залік	30						30				40	
Загалом			90					48			100	

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Загальна характеристика понятійного апарату готельно-ресторанної справи, історією кафедри туризму та готельно-ресторанної справи.	2	2
1	Передумови виникнення місць для подорожуючих, умови харчування та гостинність.	2	
1	Традиції гостинності та харчування на Русі в X-XV століттях.	2	
1	Перші кав'ярні Венеції, французькі «Бутіки гарячого шоколаду, англійські «Шоколадні будинки», перший заклад ресторанного типу в Парижі Tour d'Argent (1533р)	2	
2	Розвиток готельно-ресторанної справи в епоху Просвітництва (XVII-XVIIIст.).	2	
2	Дослідження історії української готельно-ресторанної справи, обриси національного ресторану в просторі і часі.	2	
2	Розвиток готельно-ресторанної справи в світі, в XIX - на початку XX століття	2	1
2	Розвиток готельно-ресторанної справи на українських землях у складі в Російській імперії в XIX-на початку XXст.	2	1
3	Розвиток готельно-ресторанної справи в СРСР в 20-30 рр. XX століття	2	
3	Розвиток туризму та готельних послуг на українських землях у складі Австро-Угорської імперії (друга половина XIX-1914р.) та міжвоєнної Польщі (1921-1939 рр.).	2	
4	Туризм та готельно-ресторанна справа в Радянському Союзі.	2	
4	Розвиток туризму готельної індустрії в світі у другій половині XX - на початку XXI ст..	2	

4	Розпад Радянської системи суспільного харчування.	2	
4	Готельно-ресторанний Світ незалежної України	2	2
Разом		28	

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Передумови виникнення місць для подорожуючих, умови харчування та гостинність.	2	
1	Традиції гостинності та харчування на Русі в X-XV століттях	2	
1	Перші кав'ярні Венеції, французькі «Бутіки гарячого шоколаду, англійські «Шоколадні будинки», перший заклад ресторанного типу в Парижі Tour d'Argent (1533р)	2	
2	Дослідження історії української готельно-ресторанної справи, обриси національного ресторану в просторі і часі.	2	1
3	Розвиток готельно-ресторанної справи на українських землях у складі в Російській імперії в XIX-на початку XXст.	2	1
3	Розвиток туризму та готельних послуг на українських землях у складі Австро-Угорської імперії (друга половина XIX-1914р.) та міжвоєнної Польщі (1921-1939 рр.).	2	1
4	Готельно-ресторанний Світ незалежної України	2	1
Разом		14	4

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
	Теоретичне завдання	Опитування	Відповіді по 1 балу за кожне питання (5-балів)	5
1	Практичне завдання (2 завдання: інтерактивна вправа, письмова контрольна робота)	Виконання письмового завдання на практичних заняттях – відповіді на 4 питання. Проведення інтерактивної вправи «Мікрофон» на практичних заняттях.	Письмова контрольна робота – по 2 бали за кожне питання (8 балів). Інтерактивна вправа – 2 бали	10
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			15
	Теоретичне завдання	Опитування	Відповіді по 1 балу за кожне питання (5-балів)	5
2	Практичне завдання (2 завдання: вікторина, рольова гра)	Вікторина на практичних заняттях – відповіді на 4 питання. Проведення рольової	Вікторина – по 2 бали за кожне питання (8 балів).	10

		гри «Традиції гостинності та харчування на Київській Русі Х-ХVст.» на практичних заняттях.	Рольова гра – 2 бали	
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			15
	Теоретичне завдання	Опитування	Відповіді по 1 балу за кожне питання (5-балів)	5
3	Самостійне завдання (2 завдання: тестування, презентація)	Виконання тестів на практичних заняттях – відповіді на 4 питання тесту. Представлення самостійно розробленої презентації за наданою тематикою на практичних заняттях.	Тестування – по 2 бали за кожне питання (8 балів). Презентація – 2 бали	10
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			15
	Теоретичне завдання	Опитування	Відповіді по 1 балу за кожне питання (5-балів)	5
4	Практичне завдання (2 завдання: інтерактивна вправа, вікторина, рольова гра)	Вікторина на практичних заняттях – відповіді на 4 питання. Проведення рольової гри «Дослідження історії української готельно-ресторанної справи, обриси національного ресторану в просторі і часі. Сервіс в ресторані»	Вікторина – по 2 бали за кожне питання (8 балів). Рольова гра – 2 бали	10
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			15
Усього за змістові модулі контр. заходів	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Індивідуальне завдання	Виконання індивідуального завдання із заданої	Індивідуальне завдання –	20

		теми, презентаційний (графічний, наочний) матеріал, аудіо- та відеоматеріал, знання дослідженого матеріалу та здатність самостійно проаналізувати та ґрунтовно схарактеризувати матеріал дослідження.	максимально 20 балів.	
	Контрольне завдання	Відповідь на 3 відкриті питання письмово. Проведення аналізу професійного характеру усно.	Контрольні питання – по 4 бали за кожне питання. Аналіз – 8 балів.	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

8. Рекомендована література

Основна:

1. Абрамов В.В. Історія туризму : підруч. / В.В. Абрамов, М.В. Тонкошкур; Харк. Нац.акад. міськ. госп-ва.- Х. ХНАМГ,2010.-294с.
- 2.Архіпов В.В. Організація обслуговування у закладах ресторанного господарства: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. Центр учбової літератури, 2009.-342 с.
- 3.Гарбар Г. Гостинність у соціокультурній сфері туризму як основний предмет філософського аналізу / Г. Гарбар // Вища освіта України. -2010 -№1.-С.77-82.
- 4.Заячук О., Брик С. Історія туризму: навч. посіб., Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022.- 200с.
5. Іванік О.Л. Тенденції розвитку ресторанного бізнесу України. URL: http://www.rusnauka.com/14_APSN_2008/Ekonomiks/32215.doc.htm/ 7 (дата звернення:22.02.2018).
6. Круль Г, Заячук О. Організація і технологія надання послуг гостинності: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Чернівці : Чернівець.нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. 2022.- 488с.
7. Клапчук В.М.,Польова Л.В. Туризм і готельне господарство світу та України : історія та сучасний стан, тенденції і моніторинг. Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Фоліант, 2013.408с.
8. Круль Г.Я. Основи готельної справи.- К.: Центр учбової літератури, 2011.- 368с.
9. Пересічний О.В. Готельно-ресторанний бізнес: стан та перспективи розвитку. Київ: Знання, 2007.430 с.
10. Самодай В.П. Організація ресторанної справи: навч.посіб. /В.П.Самодай, ,А.І. Кравченко.-Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015.424с.
- 11.СупруненкоВ.П. Український борщ: Етнографічно-кулінарне дослідження у ліричному просторі та часі. Рецепти./ Володимир Супруненко. – Запоріжжя: Просвіта, 2011. - 112с.

12. Основи ресторанної справи: навчальний посібник / укл. Г.Я. Круль.- Чернівці: Чернівецький нац. Ун-т ім. Ю.Федьковича, 2020.-496с.
13. Організація обслуговування у підприємствах ресторанного господарства: Підруч. для ВУЗів / За ред.проф.Н.О. П'ятницької.-К.: КНТЕУ, 2011.-579с.
14. Устименко Л.М. Історія туризму. / Л.М.Устименко,І.Ю. Афанасьєв. Навчальний посібник.- К. : Альтерпрес, 2008.-354с.

Додаткова:

1. Богач А. Основні аспекти розвитку ресторанного господарства. / А.О.Богач, В.П. Самодай // стан і перспективи сучасного туризму : матеріали I Всеукр. наук.практ.конф. з міжнар. участю, 22-23 листоп. 2012р. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Сум.держ. пед. ун-т імені А.С. Макаренка, Ін-т фіз.культури ; [ред.кол.: І.О. Калиниченко, В.А. Косяк, М.М. Ксенофонтова та ін.]-Суми: Унів..кн., 2012-С.3-9
2. Готельна справа / Т.М. Апатенко; Харків.нац. ун-т міськ. Госп-ва ім.О.М. Бекетова.- Харків :ХНУМГ ім. О.М. Бекетова
3. П'ятницька Н.О. Організація обслуговування у закладах ресторанного господарства: Підручник.-К.: Центр учбової літератури, 2011.-584с.
4. Устаткування закладів готельно-ресторанного господарства: навч.посіб. //А.А. Мазаракі, С.Л. Шаповал, І.І. Тарасенко та ін. – К.: Київ.нац. торг.ун-т.2013.- 630с.
5. Яковенко Н.М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст.: Навч. пос. для учнів гуманіт. гімназій, ліцеїв, студентів іст. фак. вузів, вчителів / Н.М. Яковенко. - К., 2000. - 284с.

Інформаційні джерела

1. Организация работы заведений ресторанного хозяйства. Режим доступа:nibu.factor.ua
2. Ресторанное хозяйство.- Режим доступа: ссу.crimea.ua
3. Про затвердження правил роботи закладів (підприємств) ресторанного господарства. -Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0680-02
4. Туризм. Учебники. Ресторанное хозяйство.- Режим доступа: tourism-book.com
5. Огельно-ресторанное дело технологий питания, огельно-ресторанного хозяйства.- Режим доступа: horeca.od.ua/archives/79.
6. Открытие ресторанов, ресторанное хозяйство, лицензирование, условия. -Режим доступа: com.ua/litsenzirovanie/otkritie
7. Ресторанное хозяйство Лава (Киев): меню, отзывы, цены. -Режим доступа: restoran.izum.ua/lava_209575
8. Технологія харчових виробництв. -Режим доступу: uipa.kharkov.ua
- 9.Журнал «Ресторатор». URL: <http://www.restorator.ua>. (дата звернення 28.08.2019)

10. Самодай В.П., Кравченко А.І. Організація ресторанної справи. Навчальний посібник. URL: [http://www.file:///D:/Zagruzky/Orhanizatsiia_restoranoi_spravy%20\(2\).pdf](http://www.file:///D:/Zagruzky/Orhanizatsiia_restoranoi_spravy%20(2).pdf) (дата звернення 26.08.2019)
11. ДСТУ 4281: 2004 Заклади ресторанного господарства. Класифікація. URL: https://dnaop.com/html/34057/doc%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_4281_2004 (дата звернення 01.09.2021)
12. ДСТУ 4269:2003. Послуги туристичні. Класифікація готелів. URL: https://dnaop.com/html/29982/doc-%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_4269_2003 (дата звернення 01.09.2021)